

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/5603,Cykl-spotkan-prezentujacych-inicjatywy-szczecinskiego-oddzialu-IP-N-Warszawa-1-gr.html>
28.03.2026, 06:49

Cykl spotkań prezentujących inicjatywy szczecińskiego oddziału IPN – Warszawa, 1 grudnia 2010

01.12.2010

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Szczecinie przygotował w Centrum Edukacyjnym IPNPRZYSTANEK HISTORIA im. Janusza Kurtyki w Warszawie cykl wydarzeń, w ramach którego odbyły się:

Niech przemówią karty wspomnień. Filia KL Stutthof w Policach i „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata” na łamach publikacji IPN w Szczecinie.

W ramach spotkania:

- prezentacja wspomnień Józefa Jagodzińskiego pt. „Bunkry na ruinach. Szkice do historii KL Stutthof – Außenlager Pölitz z udziałem córki autora wspomnień – Lilii Jagodzińskiej-Hamann,
- prezentacja książki „»Jak ci się uda uratować, pamiętaj«. Relacje »Sprawiedliwych« i o »Sprawiedliwych« z województwa zachodniopomorskiego”,
- wernisaż wystawy „Uczynki, za które nie ma zapłaty. Sprawiedliwi z Zachodniopomorskiego”.

Filia KL Stutthof w Policach

Policka filia KL Stutthof powstała wiosną 1944 r. Jej lokalizacja wynikała z potężnego zapotrzebowania na siłę roboczą w fabryce benzyny syntetycznej – Hydrierwerke AG Pölitz, a robotników za niewielką opłatą mogły dostarczyć właśnie obozy koncentracyjne i jenieckie. Transport z KL Stutthof trafił do prowizorycznego obozu letniego w pobliżu fabryki. Zakwaterowanych tam więźniów wykorzystywano zarówno do pracy w Hydrierwerke Pölitz, jak i do budowy właściwego obozu (zimowego) w Mścięcinie, składającego się z ponad trzydziestu baraków. W obozie przebywali Polacy, Rosjanie, Litwini, Łotysze, Niemcy, Francuzi, Jugosłowianie i Grecy, pod koniec jego istnienia również Żydzi. Do tej pory nie została opublikowana monografia polickiej filii KL Stutthof, co więcej – nie ukazał się żaden tom wspomnień, w którym jej tematyka poruszona zostałaby w sposób choćby zbliżony do prezentowanej pracy Józefa Jagodzińskiego (1905–2002). W czasie II wojny światowej podczas kampanii wrześniowej autor brał czynny udział w obronie Warszawy. Po powrocie jego dom w Piastowie wyznaczono na miejsce kontaktów przy formowaniu grup dywersyjnych, był też siedzibą odpraw sztabowych i drukarnią prasy podziemnej. W 1944 r. autor wspomnień – przez Pawiak – trafił do KL Stutthof. Od tego momentu rozpoczynają się „Bunkry na ruinach”. Publikacja składa się ze wstępu – omawiającego m.in. dzieje polickiej filii KL Stutthof i literaturę przedmiotu, zasadniczej części – czyli wspomnień Józefa Jagodzińskiego oraz posłowie – napisanego przez urodzoną na Pawiaku córkę autora, Lilii Jagodzińską-Hamann, która kreśli przed- i powojenne losy ojca na tle historii rodziny i opisuje okoliczności powstania „Bunkrów na ruinach”. Podczas spotkania można było zapoznać się z historią polickiej filii KL Stutthof oraz wysłuchać rozmowy z córką autora wspomnień – Lilii Jagodzińską-Hamann.

„Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”

Z zestawień statystycznych wynika, że do 2010 r. tytułem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”

uhonorowano ponad 23 tys. osób, z których ponad 6 tys. stanowią Polacy. W toku kilkumiesięcznych poszukiwań udało się sporządzić listę ponad 40 osób, które po wojnie zamieszkały na terenie obecnego województwa zachodniopomorskiego. Do książki pt. „»Jak ci się uda uratować, pamiętaj«. Relacje »Sprawiedliwych« i o »Sprawiedliwych« z województwa zachodniopomorskiego” trafiło 35 fragmentów wspomnień ich autorstwa oraz osób opowiadających ich historię. Podstawę źródłową pracy stanowią akta wniosków o tytuł „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” złożonych w polskiej sekcji Yad Vashem, zgromadzone w archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego im. Emanuela Ringelbluma w Warszawie, oraz nagrania rozmów przeprowadzonych przez autora opracowania od lipca 2009 r. do marca 2010 r. z odznaczonymi i członkami ich rodzin. Wykorzystano również uzyskane podczas tych spotkań dokumenty – wspomnienia, korespondencję prywatną, notatki, zapiski na rewersach fotografii, etc. Książka powstała w ramach projektu „Polacy ratujący Żydów”.

Prezentacji publikacji towarzyszył wernisaż wystawy zatytułowanej „Uczynki, za które nie ma zapłaty. Sprawiedliwi z Zachodniopomorskiego” – na siedemnastu planszach przedstawiono historię medalu „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” oraz sylwetki kilkunastu żyjących odznaczonych z regionu. Każdy z bohaterów został sportretowany współcześnie, a fragmenty ich relacji zostały okraszone archiwalnymi fotografiami i dokumentami, pochodzącymi ze zbiorów prywatnych.

1 grudnia 2010 r., godz. 17.00,

Warszawa, Centrum Edukacyjne IPN, ul. Marszałkowska 21/25

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

ZAPROSZENIE

Józef Jagodziński

Bunkry na ruinach

Szkice do historii

KL Stutthof – Außenlager Pölitz

IPN Szczecin

okładka Bunkry na ruinach

„Jak ci się uda uratować, pamiętaj”

**Relacje „Sprawiedliwych”
i o „Sprawiedliwych”
z województwa
zachodniopomorskiego**

IPN Szczecin